

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izjemni nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič 2 Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inserati petič vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inverzni davek posebej. »Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Konec „Heimwehrove“ akcije v Avstriji

Novo vlado v Avstriji bo sestavil dunajski policijski predsednik dr. Schober — Nova vlada bo zahtevala popoln red in mir ter bo skušala uveljaviti v vsem javnem življenju zakonitost in neomajno državno avtoriteto

Dunaj, 26. septembra. Snóči je zvezni kancelar Streeruwitz podal demisijsko svojega kabineta, ki jo je predsednik republike sprejel. Ko so bili voditelji večinskih strank obveščeni o ostavki vlade, so po kratkem posvetu odšli k predsedniku dunajske policije dr. Schoberju in mu ponudili, naj prevzame mesto zveznega kancelarja. Dr. Schober je po kratkem prevdaru prevzel ponujeno mu mesto ter izjavil, da bo vlado sestavil po tehtnem premisleku v najkrajšem času tako, da se bo mogla že v soboto predstaviti narodnemu svetu.

Dunaj, 26. septembra. V diplomatskih krogih je izzvala snóčna demisijska kabineta Streeruwitza precejšnje iznenadenje. Demisijska je prišla popolnoma nepričakovano in se je splošno mislilo, da bo razvoj notranje politike v Avstriji krenil v popolnoma drugo smer. Diplomatski krogi si ne prikrivajo dejstva, da pomeni imenovanje dr. Schobera za načelnika nove vlade odločen obrat v avstrijski notranji politiki in da je bil z dr. Schobrom zadan odločen udarec pravzaprav desničarskim organizacijam »Heimwehra«, ki bodo morale pospraviti svoje orožje v rotornico, ker novi predsednik avstrijske vlade ne bo trpel nobenih nasilnih nastopov v javnosti bo zahteval strogo spoštovanje zakonitosti, reda, državne avtoritete in miru.

Dunaj, 26. septembra. V dobro poučenih političnih krogih se zatrjuje, da bo novi kancelar dr. Schober sestavil svojo vlado le z delnim sodelovanjem zastopnikov večinskih strank. Zaenkrat bo dr. Schober povabil v svoj kabinet kot zastopnika »Landbunda« bržkone sedanjega podkancelarja Schumi-ja v isti lastnosti, kot zastopnika krščanske socialne stranke sedanjega vojnega ministra Vaugouina in kot zastopnika velenemcev dosedanjega lustičnega ministra dr. Slamo. Ostali člani odstopivše vlade Streeruwitza bodo odpadli. Dr. Schober bo za njihova mesta izbral popolnoma nove ljudi.

Dunaj, 26. septembra. Današnji jutranji posvečajo uvodnike in komentarje novemu položaju in pozdravljajo brez izjeme vlado, ki jo bo sestavil predsednik dunajske policije dr. Schober. Listi se poslavljajo od dosedanjega zveznega kancelarja dr. Streeruwitza s priznanjem njegovih velikih zaslug, ki si jih je pridobil v kratkem času za avstrijsko republiko. Njegov kabinet je izpolnil važno vrzel v avstrijskem notranjem razvoju in se bo moral umakniti šele, ko je spoznal, da zahteva položaj v Avstriji novega moža jeklene energije in splošne avtoritete. »Reichspost« priznava odstopivšemu zveznemu kancelarju Streeruwitzu njegove velike sposobnosti in zasluge ter pravi, da so večinske stranke predlagale dr. Schobru za načelnika nove vlade, ker so se zavedale, da bodo s to kandidaturjo postavile na čelo avstrijske notranje politike moža, ki mu široke množice popolnoma zaupajo. Novi kancelar je predstavnik državne avtoritete, mož stroge zakonitosti ter znan pobornik javnega reda in mira.

»Wiener Neueste Nachrichten« so mnenja, da bo imenovanje vlade policijskega predsednika Schobra ugodno odjeknilo v vsej avstrijski javnosti in da bodo to imenovanje pozdravile v prvi vrsti široke množice, ki si žele miru, dela in reda. Dr. Schober se je izkazal v najbolj kritičnih časih avstrijske notranje politike ter je zaslovel kot eden najposposobnejših avstrijskih državnikov, ki se mu obči interesi nad vse.

Glavno glasilo »Landbunda« prihaja naravnost v tabor novega zveznega kancelarja in zatrjuje, da bo z njegovo vlado odklenkalo govorico o bližnji državljanski vojni. Dr. Schober je utelešena energija, ki bo onemogočila vsakršno vznemirjenje gospodarskega in javnega življenja, od katerekoli strani.

»Arbeiter Zeitung« smatra, da je dr. Schober v političnem oziru še nepopoln list in povdaria, da se še ni izjavil, kakšno politiko bo vodil proti delavstvu. Če bo novi kancelar prepeval parade desničarskih organizacij in se zavzel s vsi svojo avtoriteto za red in mir ter za popolnoma zakonito vladanje, bo žel priznanje tudi v delavskih vrstah. V ostalem pa je delavstvo pripravljeno in zre mirno v prihodnost.

Berlin, 26. septembra. Tukajšnji listi objavljajo dolga poročila o avstrijski vladni krizi in ugotavljajo skoraj soglasno, da bo notranja kriza v sosedni Avstriji rešena z imenovanjem vlade dr. Schobra na najbolj posrečen način. Berlinski »Vorwärts« smatra, da bosta z dr. Schobrom vzpostavljena v Avstriji red in mir, kar je v interesu ne samo Avstrije in Nemčije, temveč vse Evrope.

Berlin, 26. septembra. Tukajšnji listi objavljajo dolga poročila o avstrijski vladni krizi in ugotavljajo skoraj soglasno, da bo notranja kriza v sosedni Avstriji rešena z imenovanjem vlade dr. Schobra na najbolj posrečen način. Berlinski »Vorwärts« smatra, da bosta z dr. Schobrom vzpostavljena v Avstriji red in mir, kar je v interesu ne samo Avstrije in Nemčije, temveč vse Evrope.

rovanja za slučaj brezposelnosti leži v tem, da se je število brezposelnih v Nemčiji dvignilo od predvidenih 800.000 kar na 1.100.000.

Berlin, 25. septembra. »Rote Fahne« napoveduje za 30. t. m. to je za dan zopetnega sestanka državnega zbora velike demonstracije in enourno protestno stavko proti reformi zakona o zavarovanju brezposelnih.

Jugoslavija v komisiji za kontrolo oboroževanja

Zeneva, 26. septembra. Svet Društva narodov je sklenil, da vstopita v komisijo za kontrolo oboroževanja namesto zastopnikov Čile in Rumunije odposlanca Peruja in Jugoslavije. Nadalje je imenoval predsednika holandske vlade za predsednika mednarodne konference za kodifikacijo mednarodne prava, ki se bo sestala 13. marca prihodnjega leta v Haagu.

Konferenca za carinsko premirje

Zeneva, 26. septembra. Svet Društva narodov je pozval gospodarski odbor, naj izdelava načrt za 2—3letno carinsko premirje, ki bo dostavljen posameznim državam, da se do januarja izjavijo, ali hočejo prisostvovati konferenci za carinsko premirje. Ta konferenca se bo vršila kmalu po januarskem zasedanju Sveta Društva narodov.

Vpad bolgarskih komitov

Bukarešta, 26. septembra. Kakor se službeno poroča, je v soboto ponoči napadla neka bolgarska komitska četa z črnojezicnimi prebivalci vasi Kloneliko v bližini Silistrije. V vasi žive izključno kolonisti ter se kraj nahaja v neposredni bližini meje. Kolonisti so odgovorili napadalcem s streljanjem. V boju je padel vodja kolonistov Andrej Postace. Število ranjenecv je zelo znatno. Bolgarski razbojniki so se morali umakniti, ker so bili kolonisti v premoči.

Ogromen petrolejski požar

Bukarešta, 26. sept. Petrolejski viri v Moreni gore neprestano že štiri mesece. V Moreno so prišli strokovnjaki iz vsega sveta, da bi proučili vzroke tega neobičajnega požara in našli sredstva za njegovo omejevanje. Neki angleški kemik je izjavil, da v Moreni ne gori samo nafta, temveč tudi plin. Ni izključeno, da je požar vulkanskega izvora. Ogenj prihaja iz globine 1400 m. Za sedaj ni še nobenega upanja, da bi mogli požar v kratkem pogasiti.

Velike poverebe v rumunskem ministrstvu

Država ogoljufana za 2 milijardi lejev. — Denar za razne dobave poverili visoki uradniki.

Bukarešta, 26. septembra. K aferi v rumunskem vojnem ministrstvu zaradi odkupovanja stare municije od rumunske vojne uprave in zopetni prodaji tej upravi, pri čemur je bila oškodovana država za okoli 100 milijonov lejev, se pridružuje sedaj nov velik škandal. V rumunskem gospodarskem ministrstvu so namreč te dni prišli na sled velikim poverbam. V afero so zapleteni mnogoštevilni uradniki tega ministrstva in se je preiskava že pričela. Kakor se govori, je bilo poverjenih okoli 2 milijarde lejev. Med drugim gre za večjo nabavo traktorjev, ki jih je država plačala, ki pa nikdar niso prispeli v Rumunijo. Kakor se doznava, so gotove prizadele ugledne osebnosti skušale preprečiti, da bi obtežljivo gradivo ne prišlo v roke preiskovalnih oblasti, kar pa se je pravočasno onemogočilo.

Demokratizacija madžarske politike

Razburjenje madžarskega tiska zaradi Rothermerjeve izjave o potrebi demokratizacije Madžarske

Budimpešta, 26. sept. Rothermerjeva izjava, da je treba madžarsko politiko demokratizirati, je izzvala v budimpeštanskem tisku zelo živahen odmev. Vsi listi se bavijo s temi izjavami. Opozicijsalni »Magyar Hirlap« pravi med drugim, da je iz Rothermerjeve poslanice lahko povzeli, da je postala demokratizacija notranje-političnega razmer na Madžarskem eksistenčno vprašanje države. Krščansko-soci-

jalni »Nemzeti Ujsag« protestira, da se Rothermere vmešava v notranje zadeve Madžarske. »Az Est« naglašja, da je Rothermere eden izmed najmočnejših realistov v Evropi in da se zato ni treba čuditi, če Madžarski ne poje vedno slave. »Esti Kurier« povdaria, da je zadnji čas, da se merodajni krogi prično zanimati za Rothermerjevo poslanico.

Tudi na Japonskem je korupcija doma

Minister, ki sprejema podkupnino za državne dobave

Tokio, 26. septembra. Bivši prometni minister Ogava bo pozvan pred državnega tožitelja, da ga zasliši o korupcijskih aferah, ki mu jih podtika tokijsko časopisje. Minister Ogava se obtožuje, da je zapleten v razne nečedne dobavne manipulacije in da mu je neka trdka morala plačati 600.000 jenov, preden je dobila dobavo.

Razkritje teh škandalov je izzvalo v Tokiju in po vsem Japonskem ogromno senzacijo. Obtoženi minister zavrača vse obtožbe kot klevete ter jih označuje kot urovl v veliko volilno borbo, ki bo v začetku l. 1930. Obtoženi minister je političen vodja stranke Seija Ju Kaj, ki tvori glavno silo sedanje parlamentarne pozicije.

Smrtna nesreča na dolenjski železnici

Snóči je vlak povozil železniškega uradnika Adolfa Hudnika v Hradeckega vasi. — Odtrgal mu je levo roko in je nesrečnež davi ob pol 5. v bolnici umrl.

Ljubljana, 26. septembra.

Včeraj sta se pripetili dve težki nesreči na železniških progah. V Lazah se je smrtno ponesrečil 39letni železniški uslužbenec Karel Jančar iz Laz, snóči se je pripetila druga težka nesreča, ki je tudi zahtevala življenje železniškega uslužbenca. Smrtno se je ponesrečil 28letni pisarniški pomočnik državne železnice Adolf Hudnik iz Hradeckega vasi.

Ko je snóči okoli 11. progovni čuvaj Franc Pavlica nadziral progo, je našel na progi, ki vodi čez travnik pod Hudnikovo hišo neznanega moškega v mlaki krvi. Levo roko je imel odrezano, bil pa je še pri zavesti. Pavlica je hitel na bližnjo policijsko stražnico, kjer je obvestil stražnika o nesreči. Stražnik je obvestil rešilno postajo in odšel na progo, da vidi kaj se je zgodilo.

Povoženi je bil še pri zavesti in povedal stražniku, da se piše Adolf Hudnik. Kmalu je prispel na kraj nesreče rešilni

avto, ki je težko ranjenega Hudnika prepeljal v bolnico na kirurški oddelek.

V bolnici so Hudnika takoj operirali. Toda zdravniška pomoč je bila že prepozna. Hudnik je izgubil preveč krvi. Po operaciji se je onesvestil in se ni več zavedel. Davi ob pol 5. je poškodobam podlegel.

Kako se je nesreča pripetila, še ni znano. Pokojni Hudnik je imel navado vračati se domov po progi. Tudi snóči je najbrž ubral krajšo pot po progi. Nesreča je pa hotela, da ga je podrl tovorni vlak, katerega na ovinku ni slišal.

Pokojni je bil sin posestnika Hudnika iz Hradeckega vasi. Star je bil 28 let in uslužben v kurilnici na državni železnici kot pisarniški pomočnik. Bil je znan kot miren in simpatičen mladenič, ki se je marljivo udeleževal pri raznih naprednih društvih. Sokol I izgubil z njim agilnega člana godbenega odseka.

Rekorden dan tatvin in manjših vlovov

Ljubljana, 26. septembra.

Včeraj je bil rekorden dan večjih in manjših tatvin in vlovov, o katerih je bilo danes na policijski polni prijav. Tatovi so kradli vse, kar jim je prišlo pod prete: perilo, obleke, denar in kolesa. Včeraj sta bili zopet odpeljani dve kolesi, in sicer eno mesarskega pomočnika Rudolfa Ocvirku iz klavnice. Kolo je bilo znamke »Diamant«, vredno 2000 Din. Drugo je bilo odpeljano včeraj iz veže gradbenega urada na Pogačarjevem trgu zidarju Jakobu Brumnu. Kolo je bilo znamke »Puch«. Imelo je tvorniško številko 303.730 in je bilo vredno 1200 Din. — Delavec Matija Čad je prijavil, da je bilo snóči vlovljeno v barako Stavbne družbe v Vilharjevi ulici. Tat je odnesel razne malenkosti v vrednosti 100 Din. — Zdravniku dr. Milanu Šerku je bila ukradena lepa pahljasta palma, vredna 800 Din. Kdor izledi ukradeno palmo, prejme 200 Din nagrade. — V noči od torika na sredo je bilo vlovljeno v trafiko Cirila Kranjca na Trnovskem pristanu. Tat je odnesel električni števec, last mestne občine, vredno 600 Din. — Zidarskemu vajencu Alojziju Stepančiču je neznan storilec iz kose, ki jo je hranil v kleti hiše št. 129 v Zgornji Šiški, odnesel 900 Din gotovine. —

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA

Devize. Amsterdam 22.805, Berlin 13.523 —13.555 (13.54), Bruselj 7.9014, Budimpešta 9.9178, Curih 1094.4 — 1097.4 (1095.9), Dunaj 7.9795 — 8.0095 (7.9945), London 275.31 —276.11 (275.71), Newyork 58.72, Pariz 222.58, Praga 168.04 — 168.84 (168.44), Trst 296.4 — 298.4 (297.4).

Efektii: Celjska 170 d., Ljubljanska kreditna 123 zaklj., Prastedion 860 d., Krediti 170 d., Večje 130 d., Ruše 250—250, Stavbna 50 d., Sešir 105 d.

INOZEMSKA BORZE.

Curih: Beograd 9.1295, London 25.155, Newyork 518.625, Pariz 20.31, Milan 27.15, Madrid 76.65, Berlin 123.65, Dunaj 73.94, Praga 15.36, Bukarešta 3.08, Budimpešta 90.60, Sofija 3.785.

Kočljiv položaj v Avstriji

V pričakovanju spopadov med monarhisti in socijalisti. — Obširne vojaške priprave za 29. september.

Dunaj, 26. septembra. Ves Dunaj mrzlično pričakuje velikega zborovanja socijalističnih bojnih obrambnih organizacij in Heimwehra, ki se bodo vršile 29. septembra po Gornji in Spodnji Avstriji. Med prebivalstvom so pričele krožiti najrazličnejše govorice, ki jih ni mogoče kontrolirati. Tako se trdovratno vzdržujejo vesti, da je neka neznana radijska oddajna postaja opozorila Dunajčane, naj se preskrbe za 29. september z živečem, ker bo mogoče za nekaj časa ustavljen dovoz živil na Dunaj. Policija je uvedla obširno preiskavo, ni pa mogla najti nikogar, ki bi potrdil, da je čul silčno opozorilo potom radija.

Glede na priprave Heimwehra za nedeljo, je preleto poveljstvo IV. kornelavstrijske pehotne brigade povelje, da naj bodo vse čete v najstrožji vojni pripravljenosti. Preklicani so tudi vsi vojaški dopusti. Vojaški, ki so bili na dopustu, so bili brzobjavno pozvani, naj se takoj povrnejo v svoje garnizije. Po zaupnih poročilih so pripravljena že tudi prometna sredstva, da bo ta brigada v slučaju potrebe celotno prepeljana na Dunaj. Poleg tega bosta najbrže že pred 29. septembrom poslana na Dunaj planinska polka št. 7 in 8. Prebivalstva se polasča sprčo teh odredb panika, ki zavzema vedno širši obseg.

Kaotične razmere na Bolgarskem

Dočim se vrše v Pirotu pogajanja za zboljšanje odnosov z Bolgarsko, se prirejajo iz Bolgarske atentati na našem ozemlju

Beograd, 26. sept. Povodom neuspešnega atentata na Štipsko železniško progo, o katerem poročajo današnji jutranji listi, vzbuja pozornost, da je prišel v trenutku, ko se vrše jugoslovensko-bolgarska pogajanja v Pirotu za ustvaritev boljše bodočnosti in boljših odnosov obeh držav. Zdi se, kakor da je bil atentat naročen z namenom, da bi se ti odnosi še poslabšali. Brezdvomno je ugotovljeno, da izvirajo bombe in predmeti, ki so jih našli na progi, od bolgarskih komitov. Jasno je, da je bil atentat namere-

ravan samo za to, da bi se poslabšale razmere pri pogajanjih v Pirotu, kar dokazuje, kako nezdruživa atmosfera obstoja na Bolgarskem. Na eni strani se vrše pogajanja za zboljšanje odnosov, na drugi strani pa se prirejajo atentati za njihovo poslabšanje. Neuspešni atentat na štipski progi je tembolj obsojati, ker bi mogli postati njegova žrtev povsem nedolžni potniki. Vsi dogodki zadnjih dni, kakor tudi atentati na bolgarskem ozemlju samem jasno dokazujejo, kakšne kaotične razmere obstojajo v Bolgariji.

Borba za brezposelno zavarovanje v Nemčiji

Dr. Müller pripravlja kompromisno rešitev spora radi reforme zavarovanja za brezposelnost — Ratifikacija Youngove pogodbe

Berlin, 26. septembra. V nemških političnih krogih je opažati živahniješe gibanje. V Berlinu so se vrnili že skoro vsi uglednejši politiki, ki so se mudili po raznih letoviščih. Vrnili se je tudi znanji minister dr. Stresemann, ki se je mudil na krajšem oddihu v Vitznau ob Vierwaldstättskem jezeru.

V petek se povrne državni kancelar dr. Müller, ki je sedaj toliko okrevljal po težki operaciji, da bo lahko zopet aktivno posegel v razvoj političnih prikljk. Po njegovem povratku se bo vršil širši sestanek voditeljev koalicijskih strank, na katerem bodo obravnavali

sporno vprašanje reforme zavarovanja za slučaj brezposelnosti. Kancelar dr. Müller je zelo optimistično razpoložen ter meni, da se mu bo posrečilo najti kompromisno formulo za rešitev tega spornega vprašanja, ki grozi že dalje časa razbiti vladno koalicijo. Za kompromisno rešitev deluje tudi predsednik Hindenburg, ki želi, da bi bila prihranjena Nemčiji težka notranje-politična kriza v času, ko bo moral državni zbor končno veljavno sprejeti ali odkloniti v Haagu sprejeto Youngovo pogodbo.

Glavni vzrok potrebe reforme zava-

Koliko bo stal Napoleonov spomenik

Spomenik bo stal približno 100.000 Din. — Stroške bodo nosili mestna občina, Glasbena Matica in Francoski institut.

Ljubljana, 26. septembra.

Ljubljanci, ki radi kritizirajo in med katerimi je mnogo godrnjačev, ki so vedno nezadovoljni in prepričani, da je vse, kar je novega, nepotrebno, izgubajo zadnje dni, koliko bo stal Napoleonov spomenik. Govore o velikih vsotah, ki dosegajo že milijon in več dinarjev.

V resnici bo spomenik stal seveda mnogo manj, kajti vpoštevati moramo predvsem dejstvo, da občina izvršuje vsa regulacijska dela, ki so bila potrebna okoli spomenika s svojim običajnim kadrom mestnega delavstva, katerega je odtegnila od manj nujnih del. To delavstvo stane občini torej itak gotovo vsoto ne glede na to, da je sedaj zaposleno pri regulaciji Vegove ulice. Nenujno delo na drugih krajih mesta bo mestna občina seveda izvršila, ko bo spomenik postavljen in njegova okolica urejena. Efektivna izdatkov glede delavstva torej občina za to delo nima, to so njeni v rednem proračunu predvideni izdatki.

Nadalje je treba upoštevati, da je bila regulacija Vegove ulice in okolice nujno potrebna. To je bila gmalna sredi mesta, ki je kvarila vso okolico. Sami stanovalci teh ulic so večkrat prosili mestno občino, naj se enkrat prične z regulacijo tega dela mesta.

Vegovo ulico so znižali in tako dobili gramoz, ki so ga porabili za nasipanje v treh krajih, in sicer v novem parku v Tivoliju, na cestah okrog barak na Galjevi in v Štekljevi ter Gerbičevi ulici. Iz Vegove ulice so se odcepili nad 3000 voz in z njim popravili oziroma nasuli omenjene ulice in novi park, ki bi jih morala mestna občina itak poseti, za kar bi morala dovažati gramoz iz mestne gramozne jame na Vodovodni cesti. To bi pa občino stalo mnogo več, kakor sedaj, ko je gramoz izvozila iz Vegove ulice. Saj bi stal kubični meter gramoz, dostavljen iz mestne gramoznice na pr. v tivoljski park okoli 50 Din. Dovož do ulic v Trnovem bi bil zaradi večje oddalje-

nosti seveda še dražji.

Torej že gramoz, pridobljen z regulacijo Vegove ulice, pomeni velik prihranek. Občina ima od tega samo korist, ne pa izgube. Razen tega je bilo mogoče iz Vegove ulice speljati dnevno do 6 voz gramoz, dočim je mogoče izvoziti iz mestne gramozne jame samo 3 do 4, kar se zopet šteje v dobro. Da je bila že skrajna potreba, da je mestna občina regulirala Vegovo ulico in bližnjo okolico smo že omenili. S to regulacijo je urejeno središče mesta, ki je nudilo doslej žalostno sliko. Ruševine na prostoru nekdanjega Knežjega dvorca niso bili ostanki tega, temveč ruševine mestnega zidu stare Ljubljane, ki je bil postavljen na rimskem zidu. Te ruševine se sedaj za silo urejajo. Pred njimi bodo zasadili kanadské topole, kakor tudi vzdolž Vegove ulice.

Naravnost neprecenljivega pomena pa je regulacija tega dela mesta za razvoj prometa, ki je bil doslej po tem delu oviran. To je bil doslej čisto mrtev del mesta. Z regulacijo Gregorčičeve in Knežje ulice je sedaj mogoča cirkulacija preko Knežje (sedaj Turjaške) ulice v Gosposko ulico in preko Turjaške (sedaj Novega) trga. Tu je promet doslej posebno trpel zaradi zaprtega Čevljarkega mostu.

Mestna občina se pogaja tudi s Križarji za odkup vrta za spomenikom, kjer raste sedaj fižol, da ga preuredi v javen nasad, ki bo okrasil okolico.

Topoli, ki jih bodo še letos zasadili, bodo iz mestne vrtinarje.

Stroški za spomenik so bili proračunani na 56.000 Din. Če torej upoštevamo, da vsa regulacija okolice spomenika in Vegove ulice občine ne stane dosti zaradi omenjenih prihrankov delovnih moči in materiala, ba stal Napoleonov spomenik popolnoma dograjen in do podrobnosti izvršen okoli 100.000 Din. Te stroške, ki torej ne dosegajo milijonov, kakor se po Ljubljani šušlja, bodo nosili mestna občina, Francoski institut in Glasbena Matica.

lavstva. Ugotovljeno je, da veliko zla pri naša alkohol.

Potreba po novih bolnicah

V pogledu izpolnitve zdravniške službe je še mnogo potreb. Manjka višinski satorij za tuberkulozne, potrebna je razširitev klimatičnega morskega zdravljenja, manjka bolnic z modernimi opremljenimi, rodbinskim članom je z reformo zakona omogočiti popolnejše zdravljenje.

Zanimivo je, da je izdal OUZD lani samo za zdravila in zdravilne pripomočke članom in svojcem 3.422.697,96 Din ali na člena in leto 38,49 Din. Napravn povprečni delavčevi plači 8000 Din predstavlja ta znesek 0,48% gospodarskega proračuna posameznika. To gotovo pri ostalih vrstah prebivalstva ni slučaj, kar pomeni, da se v delavskem zavarovanju izda več za zdravila kakor v privatnem življenju.

Plačevanje uslužbenškega davka

Ministrstvo financ, oddelek za davke v Beogradu, je v smislu pooblastila člena 100. zakona o neposrednih davkih z naredbom z dne 10. septembra 1929, št. 63.300 odredilo sledeče:

Delodajalci, ki zaposlujejo mesečno povprečno do največ 20 zaposlenecv, plačujejo uslužbenški davek izza dne 1. oktobra 1929 v

davčnih znamkah.

Plačevanje uslužbenškega davka potom davčnih znamk je zabranjeno:

- a) državnim in samoupravnim institucijam, kakor tudi
- b) družbam, ki javno polagajo račune in ki so vsled tega načelno zavezane družbenemu davku in sicer v obeh teh primerih brez ozira na število zaposlenecv in
- c) ostalim delodajalcem pa tedaj, če zaposlujejo mesečno povprečno nad dvajset zaposlenecv.

Davčne znamke se morejo nabaviti pri pooblaščenih prodajalcih taksemin vrednostnic, t. j. v trafikah.

Davčne znamke se morejo v knjižici za uslužbenški davek nalepiti ob vsakem izplačnem roku na zato določenem mestu in takoj nato uničiti z žigom ali svojerodnim podpisom delodajalca. V ostalem so knjižice za uslužbenški davek vodijo na desedajni način.

Davčne knjižice izdaja občinsko oblastvo, vpisovanje kratki podatke o rodbinskem stanju, t. j. imena in leta starosti otrok delojemalca.

Uslužbenški davek se plačuje v davčnih znamkah za vse zasluzke, ki se izplačujejo izza dne 1. oktobra t. l.

Delodajalci, katerim je bilo popreje dovoljeno plačevati uslužbenški davek tro-mesečno, plačujejo ta davek potom davčnih znamk za vse zasluzke, katere so izplačali tekom meseca julija, avgusta in septembra t. l.

Osebe, ki so si pridobile pravico, da odpremljajo uslužbenški davek v tromesečnih obrokih, se za bodoče ne morejo posluževati te pravice, ako morajo po tej naredbi uslužbenški davek plačevati v davčnih znamkah.

Davčne uprave vodijo strogo evidenco o delodajalcih, ki so zavezani plačevati uslužbenški davek v davčnih znamkah. Vsled tega so delodajalci zavezani, da zaradi kontrole, ki se bo opetovano in strogo vršila, skrbno čuvajo knjižice o uslužben-skem davku.

V teku meseca januarja prihodnjega leta morajo delodajalci davčne knjižice predložiti v vpogled pristojni davčni upravi. Še ne povsem izrabljene davčne knjižice se bodo delodajalcem nato takoj vrnile.

Proti delodajalcem, ki knjižice za uslužbenški davek po končanem letu ne bi predložili pristojni davčni upravi v vpogled, odnosno, ki ne bi pravočasno in točno v davčni knjižici nalepili davčnih znamk, se bo postopalo po odredbi člena 139. odnosno člena 142. zakona o neposrednih davkih.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Beležnica

KOLENDAR.

Danes: Četrtek, 26. septembra 1929, koledar: Cijl. in Just. pravoslavni: 13. septembra, Korintijci.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Drama: »Velika abeceda«, E. Kmo Matica: Orjaški nosač (Viktor Mo. Laglen). Kmo Ideal: Tri Evine hčerke (Štefica Vidačič).

DEŽURNE LEKARNE.

Danes: Piccoli, Dunajska cesta, Bakarčič, Sv. Jakoba trg.

— S. K. Ilirija (iz uprave Igrič). Važna izredna seja uprave Igrič se vrši danes ob 18.30 v kavarni »Evropa«. Radi važnosti dnevnega reda je navzočnost vseh odbor-nikov potrebna. Naprošajo pa se tudi vsi ostali klubovi odborniki, da prisostvujejo seji. Tajnik.

Gospodom na magistratu

Ki so uvideli potrebo, da se nadomesti po-bita strešna opeka na našem Gradu, smo dolžni vsi občani mnogo zahvale. Še večje hvalečnosti bodo deležni od grajskih stano-valcev. Kakor je akcija hvalevredna, mora-mo žal ugotoviti, da delavci, ki so zaposle-ni na prastari strehi našega Gradu, niso bi-li opozorjeni na to, da so vsi dohodi na Grad in vsa pota na grajski planoti otvor-jena in ni nikjer evarila, da se na strehi izmenjava opeke. Človek zve za adaptacije na ta način, da mu brezskrbni krovec epu-siti mimo glave komad opeke v trenutku, ko se najmanj naideja. Če sirota protestira, zatrljujejo gospodje na strehi, da prav me-rijo in niso še nikogar zadeli naravnost v glavo. Sicer so pa odločno mnenja, da graj-ska pota niso za šetalec.

Prosimo merodajne gospode, naj tem brezobzirnim in malomarnim ljudem na strehi povedo, kako je treba — tudi kadar mečel opeko raz tako častitljivega poselopja v Ljubljani — čuvati varnost ljudi. Če se to ne da doseči, naj kratko malo zaprejo pot okoli grajskega stolpa, dokler delo ne bo končano. Če moramo trpeti, da brljejo ti ljudje noro iz domačinov, je to absolutno nedopustno napram tujcem, ki bodo pri po-setu Ljubljane gotovo tudi pohiteli na grad. Skrbite, da jih ne sprejme kanonada opeke, kakor je mene!

L. S.

Stara baraka in nov spomenik

Pred dobrim tednom smo pod tem na-slovom objavili člančič, naj mestni gradbeni urad sedaj, ko je tako lepo očišči in pre-uredil vse okraj mesta od Šentjakobskega do Kongresnega trga, odetrajni tudi napol podrti, trblo in počeškan barako na Dvor-nem trgu tik ob Ljubljani. Prav veselji nas, da smo se obrnili na napačen naslov, ker je mestna občina res že sama povsod pomelila take podrtje. Ta okras mesta namreč ni last mestne občine, temveč se z njo ponosa baje naše agilno Društvo za omeševanje barja, ki nam s silno naglico regulira Ljubljano Naglica sicer ni nikjer dobra, ali pri baraki bi pa vendar ne škodovala. Torej prosimo, ker je do slavnost-nih dni le še malo časa.

Aleksandrovo šetališče na Bledu in groblja sredi Ljubljane

Lepi in veseli so bili časi v Sloveniji, ko smo pričakovali regenta, sedanlega kralja Aleksandra. Najlepsi na Bledu — vsak dan nov ditiramb.

Cesta pod Pongračovo vilo od sedanje-ga Parkhotela proti Zdraviliškemu domu je bila ozka, da v sezoni ni bilo dneva brez večje ali manjše nesreče. Moledivanja pri pl. Pongratzu, plemenitem potomcu sloven-ske korenine, naj po kakršnikoli ceni od-stopi par metrov svojega obirnega parka, za neobhodno potrebno razširjenje ceste, so bila zama. Napovedan je bil regentov obisk in prošnje, ponižne prošnje so se zopet ponovile in se odbile ob gihuh uše-sih. Na Bledu je završalo in vse je prihru-melo pod Pongračovo vilo s sekirami, vrvmi, krampi in lopatami. Padali so sto-letni hrasti, telegrami so švigali, orožniki so posredovali, advokati pretili, hudournik naroda je pa trgal park. Čez dva dni je stopal regent Aleksander, pozdravljen kakor še nikdo v slovenski zgodovini, med desetisoči razvnetih src ob jezeru po ši-roki cesti, po pravilčno lepem Aleksan-drovem šetališču.

Seveda je prišla na sodnijo v Radov-ljico huda tožba. Nad 30 jih je čakalo stro-ge sodbe. Mirno, ker kazni zahteva pravi-ca, a s pomnomo in brez sramu, kakor stoji atentator pred puškami. Za idejo!

Kazni ni bilo, tožba je bila nepravilno vložena, cesta imenitno speljana, oškodovani lastniki odškodovani, potolažen in spravljen s svojimi starimi prijatelji Bleci, pa tudi s šetališčem, ki nosi ime Aleksan-dra Karadjordjevića.

V Ljubljani čakamo na proslavo Napo-leona in njegove Ilirije. Vsa Slovenija se pripravlja na njun sprejem. Ljubljana po-stavlja ponosen spomenik, vreden velikih imen — staro mesto odgrinja dosedaj ne-znane svoje lepote, ceste se ravna jo in ši-rijo v spomenik trdno oklepajoč okvir. Meščani prenavljajo svoje hiše v vsej oko-lici, ker se skromni purgariji in ponižni ple-bejci zavedajo velikega dne, da vsa Slo-venija hodi opazovat in občudovat prenav-ljajočo se Ljubljano, le grof s Turjaka še ne sili utripanja v pričakovanju razgretih src.

Med Gosposko in Vegovo ulico je stal ponosni Knežji dvorec, ki so ga po potre-bu pronačeno podirli, za našo deželo in na-rod neprecenljive zaklade starih knjig in listin pa prepeljali v Gornjo Avstrijo. Kjer je stal zgodovinski in prekrasni Knežji dvorec je od tedaj, ko so ga podirli, pustila gmalna z visoko grobljo ob Vegovi ulici. Ta groblja je slabo ohranjen ostanek mest-nega ozidja, ki stoji na rimskem temelju. Grofje Turjaški se za gmalno in za grob-ljo ne brigajo, čeprav ta brezbržnost zbuja v Ljubljancih mnenje, da to de-lajo premišljeno, češ, meščani se bodo gr-de gmalne in podirje sedaj mesta vendar naveličali in prostor prav drago plačali, sa-

mo da mesto olepsajo. Tako Ljubljanci-tudi upravičeno sodijo, ker mestna občina sedaj res na lastne stroške, ki bodo sicer malenkostni, res bogatemu grofu popravila podrti zid, da ne bo mestu in vsej deželi več v sramoto. Če bi bilo več v blaginji, bi najbrž gmalno celo izpremenili v lep park in ga poklonili grofu. Najbrž bi celo ponosno palačo milostno sprejeli v dar, če bi jo na njegovem svetu postavili v okras mesta.

Časi so se sicer izpremenili in danes ni več prekrat, v vredenih razmerah ži-vimo in ohladila se je vroča kri, utihnili so ditirambi svobode. Vstaja pa nov spome-nik, spomenik svobodi, spomenik zmago-slavnega Napoleona, in srca bijejo zopet hitreje. Kri se ogreva srca se vneajmo. Kakor živa vizija se pojavlja spomin na razširjenje Aleksandrovega šetališča na Bledu.

Prosveta

Ibsen: Strahovi

Časi se izpreminjajo in mi se izpreminjamo s časi. Ibsen je močan dokaz za resničnost te-za starega latinskega reka, ki je povedal isto, kar je trdil še stariši grški rek: Vse teče. Zato jima ni stalnega razen neprestane izpre-membe.

Ko so šli »Strahovi« prvč preko berlinske-ga Residenzkega gledališča, so pisali nemški miadi in miški kritiki, da so se z njimi — »od-pria vrata nemške moderne«. Vse, kar se je smatralo za mlado, revolucionarno, svobodni-selno, se je takrat navduševalo za Ibsena in njegove »Strahove«; vse, kar je vzbujalo kon-servativno pero, pa je protestiralo, se zgražalo, omešilo Ibsena in njegove oboževalce. Povsod so izbruhnili strastni literarni boji, premnogo črtila se je potroščila, a tudi med gledalci po raznih gledališčih so divjale strastne borbe: nekateri so besno ploskali, drugi togozno žvi-gali. Vsi pa so si domislili, da branijo »idea-le«, »načela«, »jopotov«.

Potem pa so se valovi umirili. Ibsena so lahko igrali povsod brez posebnih razburja-nj, različni modni škrajski virnosci in razboj-niki njegove komedije in tragične drame za in-dividualno brbljenje, skoraj vsa svetovna moderna pa je proglasila Ibsena za svojega preroča.

Tudi slovenski »mladi« smo se pred dobri-mi tridesetimi leti silno navduševali za njim, in danjški Volkstheater je bil pri vsaki novi Ibsenovi predstavi čili vsakega slovenskega »no-vostvutstva«. Naš zanos je takrat preprosto.

In to ga je zamele Goezel celo na Ljublja-nski oder ter je Danilo po študijah paraličnik-povzročitelja Osvajala, smo slarili »novo zma-galo moderne«. Ibsen je postal prijatelj slova-redno na ljubljanski repertoar. Drame »Nora«, »Strahovi«, »Sovražnik ljudstva« in »Zveza mladine« so se potarile še pred prevaratno. Med potujočo pa na našo žalost niso užigale, dasi so jih nosili dobri igralci in dobre igralke.

Po prevratu pa so se časi temeljito izpre-menili in tudi mi z njimi. Kar se je izpreme-nilo ves svet, njegova filozofija in estetika. Slo-ven preokupa Ibsena je otemnel, navdušenje znoj se je povsod ohladilo. Vsič temu je naše gla-dilke uprizorjale nova, še neznana dela: »Divjo raco«, »Medo Gaberjencov«, »Rošners-holm« in »Gospo s morja«. Posebno močnega vpliva včas vrtim predstavam ni ostavila no-bena.

Tako nas je tudi sinoči pustila predstava hladna. »Strahovi« so bili včas največ igra-na rodbinska drama po svetovnih odri: razni umetniki so se proslavili z Osvajalom ali z go-spo Alvingovo, pač vsiček zamestili pa je žel Ermete Zaccoci, ki je igral paraličnika talca, da so gledalci omeševali od groze in sočutja. Včas smo čutili, kako izkonstruirana, v sred-svih neravnost usilna, neverjetnih in nemož-nih slučajev in značajev polna je ta drama. In kako dolgočasna!

Saj smo tragedijo na laži zgraženih zakonov videli že tolikokrat, da se grebi staršev mašnu-jejo na otrokih in vnučih, amo silili že čisto tudi iz Ibsenovih dram. »Strahovi« so le okre-njena »Nora«, ki je imela pogum, kakršnega tragična mati Alvingova nima. In vsi svobodno-miselni Ibsenovi aforizmi o svobodi žene, o ne-zakrivljeni kazni, dedičnosti, kuzničih družab-nih laži, o dogmatični nemoralnosti itd. so pre-krasni, a že davno obrabljeni. Vse te simboli-čne dogodivke, oseb in besed nas ne zanimajo več dosti. Poslušamo in gledamo le še s spo-dobnim pietetnim spoštovanjem, a pridige ne zadovoljuje več v živo.

Predstava je bila zlasti zanimiva, ker je nastopil prvič v večji, silno težki ulozi proble-matičnega Osvajka G. Debevec. V dobro mu štetem, da ni pretraval in da se je držal ves čas v estetskih mejah. Igra mu je naravna, iz-raznih sredstev ne kompiči, govori jasno in so-noorno. Le včas je prenehal v pretili v go-vorici, ki pa se bistveno razlikuje od govorcev drugih. V uplošnem se je pa močno poznalo, da je njegova kreacija začemška. Gospo Al-vingovo je predstavila ga. Marija Vera, ki je obenem dramo prav okusno in simpatično režirala. V njeni kreaciji je bilo pa mnogo preveč solzavosti in pregledskih vzdihov. Nemogočega pastora je imel gosp. Le-v-ar, sorno potuhnjena mizrija s. Krall, ki se karpada v enaki uložni ponavila, lahko-miselno in dedično nemoralno Regine pa ga. Neftatova. Kreacije šabonske. Fr. G.

Pri žolodčnih težkočah, zgagi, zmanjša-nem občutku za tek, zapeke, pritisku na letra, tesnobi, tresenju udov, zaspanosti povzroči kozarec »Franz Josefov gren-čice« takojšnje poživljenje zastale preba-ve. Zdravniška sporočila iz tropičnih de-žel slave »Franz Josefov vodo« kot va-žen pripomoček proti grizli, kakor tudi žo-lodčnim obolenjem, ki nastopajo v zvezi z mrzlico. Franz Josefova grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

37.726 obolenj pri OUZD

Urad je izdal lani samo za zdravilne pripomočke nad 3,400.000 dinarjev

Ljubljana, 26. septembra.

Kako ogromno delo vrši OUZD na področju zdravniške službe, je raz-vidno iz naslednjih podatkov, ki smo jih prejeli od ravnateljstva imeno-va-nega urada.

Vsega obolenj je bilo lani 37.726. Eno bolovanje je trajalo povprečno 17,81 dni. Na eno ordinacijsko uro odpade povprečno 0,48 obolenj ali na eno obolenje odpade približno dve ordinacijski uri. Te ugo-tovitev takoj odvržejo trditve, da »zdravnik bolnikov sploh ne pregleda«. Število vseh bolezenskih dni je znašalo 671.985 brez po-rodov. Skupno število dnevnih ordinacijskih ur je doseglo število 300 od česar od-pade na ordinacijske ure v ambulatorijih nad 60 ur. Delanemožni člani so bili v uživanju hranarine 482.241 dni ali 71,7% vseh podpornih dni. Na bolnice odpade 152,395 oskrbnih dni ali 22,69%, na Golinik odpade 17.512 dni, na Klenovnik 11.067 dni, na zdravljenje ob morju 7.165 dni, več tisoč dni na zdravljenje v raznih toplicah.

Malenkostno število pritožb

Pri tako ogromnem številu zavarovalnih slučajev je število pritožb, podnešenih v redni poti, naravnost malenkostno, kar brezdvoma pomeni dobro izvrševanje zdravniške službe in poslovanje admini-stracije. Rentni odbor je obravnaval le 35 pritožb radi poročniških dajatev (ugodeno 6 pritožbam), 45 pritožb radi odklonitve po-vačila stroškov za privatnega zdravnika (ugodeno 3 pritožbam), 92 pritožb radi odklonitve hranarine (ugodeno 24 pritožbam). Uradno zdravniško službo je izvrševalo 137 zdravnikov, od tega 21 zdravnikov-spezialistov.

Poleg specialnih naprav v fizikalnem zdravilišču so bili v ambulatorijih na raz-polago naprave za obsevanje z višinskimi solencem, röntgen, pneumotorax postaje; poleg tega so se člani takih naprav poslu-ževali tudi v privatnih ordinacijskih prostori-zh zdravnikov in v bolnicah. Ni ene zdra-vstvene naprave v privatni lasti zdravnikov javnih zdravstvenih zavodov ali privatnih ustanov, katere se ne bi mogli posluževati uradovi člani. Vse kar narava ali znanost nudi in ustvarja v zdravstvene svrhe člo-veka, je služilo v dobro članom.

4528 röntgenoloških preiskav

Izdatki za zdravila so bili visoki. Na enega zavarovanca je odpadlo povprečno na leto 2,39 receptov. To ovreže vsako trditve, ki pravi, da članstvo ne dobiva zdravlil. Dobiva jih preveč, dostikrat prav po nepo-trebni! Povprečna cena enega recepta je znašala Din 16,11, dokaz, da niso resnične trditve, da urad daje slaba zdravila. Ta povprečna cena je zelo visoka, sami »praški« ne bi bili tako draži! Povprečna cena enega recepta je v zasebni praksi niž-ja. Zasebnik dragih zdravil ne kupi; zdrav-nik se mora pri predpisu zdravil ozirati na žep bolnika in ne sme kar tla v en dan predpisovati draga in preveč zdravil.

Nekaj najzanimivejših številk iz speci-alno zdravniške pomoči: röntgenoloških preiskav, slikani in obsevani je bilo v letu 1928 4528. Specialnih zdravljenj v fizikal-nem zdravilišču je bilo 1726, kar znači, da

te metode zdravljenja zavzemajo čimdalje večji obseg.

Visoko število splavov

Poročilo ginok-poročniškega oddelka ljubljanskega ambulatorija kaže sledeče zanimivosti: bolniški ali ordinacijskih slu-čajev je bilo 2061. Od tega odpade na red-no porodo 801 slučaj, 268 slučajev vnetje maternice, 214 slučajev ugotavljanja noseč-nosti, 95 splavov, 101 slučaj slabega raz-voja maternice, 178 raznih obolenj. V oči pada visoko število splavov. Koliko je po-leg tega še neprijavljenih slučajev: Name-ran splav znači veliko socialno zlo. Vzroki so v težkih materialnih pri-likah. Število nerazvitosti spolnih organov je re-sen socialen pojav. Velika večina prizade-tih je priznala, da je oče alkoholik.

Zdravljenja v okrevališču in zdravilišču »Jadrana« je bilo deležnih 229 oseb ponaj-več s kostno tuberkulozo in obolenji zlez. Uspehi so bili v 89,07% dobri. Razširitev okrevališča je zato velika potreba.

Večina TBC odpade na tovar-niško delavstvo

V diagnostičnem laboratoriju je bilo 1463 preiskav, katere število se bo zlasti s skrbnejšim protituberkuloznim delom pove-čalo.

V tuberkuloznem ambulatoriju v Ljub-ljani je bilo v osmih mesecih preiskanih in zdravljenih 597 članov in svojcev, pri kate-rih je bila v 289 slučajih ugotovljena tuber-kuloza. Iz dežele je bilo v specialni pre-gled poslanih 221 oseb. Večina TBC slu-čajev (43,16%) odpade na tovarniško de-lavstvo in svojce.

Nad 3000 bolnih na očeh

V otorinolgoškem ambulatoriju v Ljub-ljani se je zdravilo 2151 bolnikov, porast za 533 napram letu 1927. V očesnem am-bulatoriju 3144 novih bolnikov. V teh števil-kah so zapodeni tudi pacienti, katere zdravniki iz dežele pošiljajo v specialne pregled.

Ortopedičnih slučajev obolenj izkazuje leto 1928 skupaj 3302, ki so se zdravili ali bili pregledani v ljubljanskem ambulatoriju. Intenzita delovanja tega oddelka je bila ob-širna in vestna, posebno važnost so igrala tuberkulozna obolenja najrazličnejših vrst.

Naraščanje živčnih in duševnih bolezni

Röntgenterapija izkazuje 348 slučajev. Obsevali so se le iz strogo indicirani slučaji. Ker je bil ta način modernega zdravljenja v letu 1928 šele organiziran, je pričakovati, da se bo število slučajev v prihodnjih letih zelo dvignilo, zlasti, ako se bodo zdravniški seznanili z indikacijami. V letu 1927 je bilo samo 181 obsevani. Röntgen preiskav v letu 1926 samo 1425, v letu 1928 na že 3647. Dokaz, kako je zdravljenje članstva z mo-dernimi pripomočki pridobilo na obsegu.

Živčne in duševne bolezni je ljubljanski ambulatorij zdravil v približno 1600 ordi-nacijah. Zelo pogosti so slučaji živčne iz-črpanosti, dočim pa so duševne in živčne bolezni na luetični podlagi precej redke, kar daje dokaz vedro sliko zdravlja našega de-

Dnevne vesti.

— Zveza gasilskih društev v Jugoslaviji. V nedeljo se je vršila v Brčkem glavna skupščina Zveze gasilskih društev Bosne in Hercegovine, na kateri so bile zastopane tudi druge gasilske zveze in društva. Jugoslovensko gasilsko zvezo v Ljubljani je zastopal H. podpredsednik Ljudevit Musek iz St. Vida pri Ptuiju. Po skupščini se je vršila konferenca zastopnikov vseh gasilskih organizacij, na kateri je bilo sklenjeno ustanoviti gasilsko zvezo za vso državo. Priprave za ustanovitev so bile poverjene odboru, v katerem so Marjan Heržić, Ilija Pintar in Rihard Engelsberger. Ustanovna skupščina se bo vršila 8. decembra v Zagrebu.

— Pevski zbor slovaških učiteljev v Jugoslaviji. V oktobru priredi pevski zbor slovaških učiteljev turnejo po Jugoslaviji. Slovaški učitelji pridejo pod pokroviteljstvom Zveze jugoslovensko-čehoslovaških lig v naši državi 12 koncertov. V Ljubljani nastopijo 24., v Mariboru pa 25. oktobra.

— Jezikovna statistika Beograda. Srbohrvaščino govori 186.607 prebivalcev Beograda. To je približno 82% vseh prebivalcev. Slovencev je v Beogradu 5.334, od teh 2978 žensk. Rusov je 9432. Nemcev 9329, Madžarov 4280, Čehov 2332. Slovakov 650, Rumunov 1147, Židov 1351. Spancev 605. Nekaj je v Beogradu tudi Arnavtov, Francozov, Grkov in Angležev.

— Glavna skupščina Udruga Jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov. Letošnja glavna skupščina udruženja jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov, združenja s proslavo 10-letnice, se bo vršila 27. septembra v Sarajevu v mestni posvetovalnici. Skupščina se prične ob 9.30.

— Čigar je na tleh za most v Zidanem mostu. Kakor nam poročajo, je izdelal načrt za zidanmostki most mladi inženjer gosp. Emil Franz, rodom Ljubljancin, uradnik železniške direkcije v Ljubljani. G. inž. Franz je tudi projektant skoro vseh novih mostovnih zgradb v Sloveniji v zadnjem času. — V poročilo o novem železniškem mostu se nam je vrnila tiskovna pomota. Most bo imel tri loke po 35 metrov in ne po 25.

— Nova ekskurzija nemških zdravnikov v Jugoslavijo. V soboto pripe v Zagreb okrog 100 nemških zdravnikov. Iz Zagreba odpušajo v Dalmacijo, Bosno in Hercegovino. Nekaj dni pozneje pripe v Zagreb večja skupina madžarskih zdravnikov, ki tudi posetijo Dalmacijo in Bosno.

— Kongres slovaških matematikov. 23. t. m. je bil odprt v Varšavi kongres slovaških matematikov, na katerem zastopata našo državo profesorja M. Petrovič in Saltikov iz Beograda.

— Vreme. Vremenska napoved nam obeta večinoma jasno vreme. Včeraj je bilo lepo samo v Ljubljani, drugod pa večinoma oblačno. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 18, v Zagrebu in Beogradu 17, v Sarajevu in Skoplju 16, v Ljubljani 15,5, v Mariboru 14 stopinj. Davi je kazal barometer v Ljubljani 775,8, temperatura je znašala 8,4.

— Strel v nogo. Včeraj so pripeljali v bolnico precej težko ranjenega 19-letnega hlapca Franca Pokovca, zaposlenega pri posestniku Janezu Selanu v Razboru pri Litiji. France je včeraj vzel flobertovko in odšel z njo v gozd. Tam ga je zasačil gozdni čuvaj Pavel Knafljč. Ko ga je France zagledal, je vrzel puško proč in začel bežati, kar so ga nesle noge. Lovca je po zval, naj se ustavi, ker se pa ni otel ustavit, je streljal za njim. Zadel ga je v nogo.

— Velik požar v Tovariševem. V ponedeljek je v Tovariševem v Banatu izbruhnil velik požar. Goreti je začelo pri posestniku Milanu Rajčiču, radi hudega vetra se je po ogenj razširil tudi na poslopja Save Bekvolca, vdova Ivanke Lukič in Milosa Ignjatova. Gašenje je bilo radi močnega vetra zelo težko in bila je velika nevarnost, da se ogenj razširi na vse vas. Končno se je gasilec posrečilo ogenj pogasiti. Kajčevo poslopje je popolnoma pogorelo in moč trpi 40.000 Din škode. Posestniku Ignjatovu sta pogoreli dve hiši in vsi poljski pridejki. Škoda znaša 40.000 Din, dočim trpi vdova Lukič in posestnik Bekvolc po 10.000 Din škode. Nesreča je tem večja, ker nihče ni bil zavarovan.

— Premoženje Irme Molnarjeve pride pod sektever. Za milijonsko dediščino umorne veleposelstnice Irme Molnarjeve je nastala huda borba. Dedičev je vedno več in vsak zahteva svoj delež. Zastopnik sorodnikov pokojnega Molnarja je zahteval od sodišča v Jasli Tomiču, da stavi imetje Irme Molnarjeve pod sektever, češ da se ga pred odločitvijo apelacijskega sodišča rodovina Kardoševa, ki je univerzalni dedič, ne more polastiti.

— Nevarna ciganska tolpa pod ključem. Vso severno in zapadno Bačko je že več let strahovala drzna ciganska vlomilka tolpa, kateri oblasti niso mogle do živga. Te dni se je po našim in madžarskim orožnikom posrečilo drzni tolpi v Santovu stopiti na prste. Prijeli so več ciganov, ki so pri zasilanju priznali okoli 50 vlovov. Glavar vlomilske tolpe je bil neki Mihael Saržič iz Kule, njegov verni pajdaš pa avak Ludvik Lakatoš. Temu se je posrečilo pobegniti.

— Avtomobilska nesreča z mrljem. Blizu reke Zamočice pri Kozarcu v Hercegovini se je pripetila nenavadna avtomobilska nesreča. V prijedorski bolnici je te dni umrl seljak Omer Poljak iz Kozarca. Truplo so z avtomobilom prepeljali v ročno mesto. Na strmem klancu je šoferju nenadoma odpovedala zavora, voz je začel izleti po klancu in se končno prevrnil v dva metra globok jarek. Šoferju in dvema Poljakovima sorodnikoma se ni nič zgodilo, dočim je mrlj odletel kakih 10 metrov daleč.

— Zrtev zavrattnega napada. Te dni je bil v Mužiju pri Velikem Bečkoreku zavratt napada posestnik Dušan Cvetkov iz Bečkereke. Neznani zločinci so v temi streljali nanj in ga težko ranili. Cvetkova so

prepeljali v bolnico, kjer je poškodbam podlegel. Orožniki napadalcev še niso izsledili.

Iz Ljubljane

—lj Rumunski zdravniki v Ljubljani. Jutri ob 8.30 se pripelje z brzovlakom iz Zagreba 20 rumunskih zdravnikov. Pod vodstvom direktorja Higijenskega zavoda dr. Pirca si ogledajo vse higijenske naprave drž. Higijenskega zavoda v Ljubljani in na deželi ter tudi ostale kulturno-gospodarske naprave. V Sloveniji ostanajo predvidoma v petek in soboto. V petek dopoldne si ogledajo Higijinski zavod, popoldne se pa odpeljejo z avtomobili najbrže na Gorenjsko, kjer si ogledajo zdravstveni dom v Trzinu in zdravstveni dom ter dečjo kolonijo v Lukovici.

—lj Reklamni avtomobil v obliki svinčnika v Ljubljani. Včeraj je pripel v Ljubljano reklamni avtomobil tvrdke Kohlnoor, zgrajen v obliki dolgega prikonice-nega svinčnika. Avtomobil je vzbudil v Ljubljani precejšnjo pozornost.

—lj O novostih v zobni protetiki je predaval včeraj vseučiliški docent dr. Ludvig Köhler, vodja zobozdravniškega oddelka bolniške blagajne v Kölnu, v zobozdravniškem ambulatoriju OUZD. Imel bo še štiri predavanja. Predavanje je organiziralo Društvo zobozdravnikov v Ljubljani, a udeležujejo ee jih tudi zobozdravniki z dežele.

—lj Napoleonov spomenik in prah neznanega francoskega vojaka. Kamnoseki so včeraj na eni strani marmornatega kvadra izdolbili prvi napis iz Vodnikovega ilirije oživljenec v bohoritici, glasee se: »Napoleon reze, Ilirija vatan. Nov duh stopa v Slovence, Napoleonove. Na vseh Ilirih straneh tega kvadra bodo vdolbeni napisi. Ta kvader bo postavil kot tretji. Nad tem napisom bo na četrtem kvadru vdolbena pozlačena bronasta glava Napoleona, visoka 55 cm, delo kiparja Frana Dolinarja. Napoleon bo obrnjen proti Zvezdi. Na nasprotni strani bo pozlačena bronasta glava Slovenke. Pod njo bo kratek napis v stilizaciji Otona Zupaniča, ki bo omenjal, da je tu shranjen prah neznanega vojaka Napoleoneve armade, ki se je boril za svojega cesarja in padel za našo svobodo. Prah francoskega vojaka bodo shranili v posebni votlini, narejeni sredi tretjega kvadra. Ta prah hranijo v votlini prihodnji ponedeljek. Zemeljske ostanke neznanega francoskega vojaka so pobrali na polju med Nadgorico in St. Jakobom. Pred tremi leti so naleteli pri kopanju zemlje na preperelo človeško okostje, ki so ga pobrali, zavili v ruto in znova zakopali. Stari možje iz Nadgorice in St. Jakoba so potrdili, da so to ostanke francoskega vojaka, ki je padel leta 1813 v bojih med Francozi in Avstrijci. Boji so se vršili okoli Črnuč. Vojak je bil pokopan tam, kjer je padel.

Danes otvoritev vinske kleti 'Zvezda' Fran in Roza Krapež

—lj Pregled železniških brzojarnih drog. Včeraj je pripelja iz Beograda komisija prometnega ministarstva, da pregleda železniške brzojarnne naprave na progi Ljubljana-Beograd.

—lj Bolnica dobi telefonske centralo. Te dni so pričeli z instalacijo domače telefonske centralo v javni bolnici na Zaloški cesti. Centralo postavijo v glavnem poslopju, kjer so nameščeni uradi. Telefonska centrala bo vezala vse oddelke tako, da bo omogočeno obstojno dobiti telefonske obvestila o stanju bolnikov direktno z dotičnega oddelka. Doslej so bila obvestila z oddelkov zelo težava, ker je moral sluga od telefona vedno čakati na dotični oddelk in potem po dolgem času stranke obvestiti, kar je bilo zelo zamudno ter je ovrnilo ostali telefonski promet. Za instalacijo je določen večji kredit.

—lj Preureditev hodnika. Pod Trančo se preureja hodnik ob Olupovi hiši. V Knežji ulici so odstranili lanko jesen položene robnike. Precej razširjen hodnik se iznova betonira, na kar bo še pokrit z asfaltom.

—lj Nova hiša na Sv. Petra nasipu. Ta teden so pričeli v bližini Prešernove kavarn kopati svet za temelj dvonadstropne Demšarjeve hiše. Zidanje je prevzelo stavbno podjetje G. Tomanec. S to stavbo bo zadela vrzel med dvema ondnotnima hišama. Z Demšarjevo novo hišo bo idiličnost Sv. Petra nasipa znatno povečana.

—lj Obnova hiš v Cegarjevi ulici je napravljen oder ob enonadstropni hiši (št. 8) gospe I. Dimic. Obnova hiše izvršuje zidarSKI mojster Ivan Vižintin. Pobeljena je pritlična hiša (št. 3) in gospodarstvo poslopje gospe Josipine Čekovar, gostilničarke na Dolenjski cesti. Tudi dolenjski kolodvor je dobil v zadnjem času lepo zunanje lice. Na Resljevi cesti je prebeljena dvonadstropna hiša (št. 1), last gospe Olge Fajdiga in Ane Polak. Okusno bo na Rimeki cesti prebeljena enonadstropna hiša (št. 8) pekoveškega mojstra K. Vidmarja. Pročelje na Rimeki cesti je domala že pobeljeno.

—lj Čudna nesreča na Zaloški cesti. Čudna nesreča se je pripetila sroč na Zaloški cesti. Ko se je okoli 20. vračala trgovska sotrudnica Pavla Tancik domov, se je na mimo nje vozečem tramvaju nenadoma odtrgal odjemalec toka in ji padel na glavo. Precej težko poškodovano so prepeljali v bolnico, kjer so jo obvezali in je danes že zapustila bolnico.

—lj Ravnanstvo mestnega dohodarstvenega urada ne uraduje za stranke — radi sražanja in opravi v uradnih prostorih — v dne 27. in 28. septembra 1929.

—lj Tenorist Leopold Kovac proslavi 25letnico odrskega udejstovanja v prvi polovici novembra v ljubljanski operi. Jubiliat je znan ne samo z odra, temveč tudi kot izredno požrtvovalen pri vseh prireditvah v dobrobit narodnih, kulturnih ali socialnih potreb. Za jubilejno predstavo si je izbral opero »Prodana nevesta« kjer nastopi v svoji najboljši vlogi Vaska. Predstava obeta poleg jubilara zelo zanimivo zasedbo prvih partij, na kar opozarjamo že zdaj vse ljubitelje slavljence in gledališča.

—lj Znani operetni pevec Ilijić je dobil od prosvetnega ministarstva dovoljenje, da poje po ljudskih oenovnih in meščanskih solah srbohrvatske pesmi. Danes ob 10. je pel v kantjatski kolli.

—lj Redni letni občni zbor društva »Zvece« v Ljubljani se bo vršil 28. t. m. ob 20.30 v restavraciji »Sloce« z dnevnim redom: 1. Pozdrav in poročilo predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika.

Zagonetka francoskega balona

V balonu je bil letalec, katerega usoda ni znana — 20.000 frankov dobi, kdor najde truplo.

Poročali smo že, da so pri Ivanou v hrvaškem Zagorju našli zapuščen francoski balon. Košara je bila prazna, pač pa je bila okrvavljena, iz česar sklepajo, da se je morala v zraku odigrati zagonetna tragedija.

Podrobnosti o tragediji v zraku še niso znane. Naše oblasti so obvestile o najdbi balona francoske oblasti in francoski Aeroklub. Avala poroča iz Beograda, da gre najbrž za balon, ki je v soboto 21. t. m. s tremi drugimi v St. Cloudu tekmoval za nagrado »Homonne Teville«. Dočim so v St. Cloudu že prejeli poročila o ostalih treh balonih, je usoda četrtega, na katerem je bil letalec Logge, neznana. Njegov balon se je imenoval »Butoudor« in je obsegal okoli 600 kubičnih metrov.

Francoski letalski krogi se zelo boje za Loggeja in prepričani so, da je ponesrečeni balon pri Ivanou Loggejev. Baie pogrešajo tudi nekega polkovnika, ki se je udeležil tekmovanja.

Naše oblasti intenzivno poizvedujejo za pogrešanim francoskim letalcem. Vojška konjenica je preiskala

4. Poročilo gospodarja. 5. Volitev predsednika in odbornikov. 6. Samostojni predlogi članov. Člane uljudno vabi k obilni udeležbi odbor.

—lj Sokolski pevski zbor iz Moravske Ostrave koncertira v Ljubljani dne 9. oktobra ob 20. uri v Filharmonični dvorani. Ostravski sokolski zbor je v svoji domovini na izvrstnem glasu, njegov program kakor tudi izvajanje je absolutno umetniško. Ze danes opozarjamo vse naše občestvo na ta sokolski koncert. Zbor nastopi prvkrat pri Slovencih.

—lj V glasbeni šoli operne pevke, profesor Jarmile Lily Gerbičeve se prične pouk dne 1. oktobra. Poučujejo se sledeči predmeti: klavir, solo petje, teorija in deklamacija od prvih pričetkov do popolne izobrazbe. Vpisovanje ee vrši v soboto 28. ponedeljek 30. od 11 do pol 1 dopoldne in od 2 do 4, popoldne. V nedeljo 29. od 11 do 12 v Čevljarski ulici 1/11. 535/n

Nikakih skrbni več v jeseni

odkar ve vsaka pametna gospodinja, da se sadežni madeži dajo lahko in sigurno oprati. — To omogoča edino Schichtov Radion, ki pere sam in varuje perilo.

krompirja in pospravljanjem korus. Zato silijo domov in zato ta čas v Bosni vse pomre, oboli ali rodi.

Ženska borza dela

Borza dela za ženske se je preselila v sosedne prostore Narodne strokovne zveze. Tu uraduje kot samostojen urad. V njeni čakalnici se pojavi samo tu pa tam kako brezposelna dekle in malo postoji ter gre zopet naprej po drugih zasebnih posredovalnicah za ženske. Čakalnica je torej večinoma prazna.

Na razpolago je precej tovarniških delavk. Povpraševanje po služkinjah ni manjša kakor je bilo spomladi. Brezposelnih služkinj je vedno več, ker prihajajo z dežele in bi radi službo v mestu.

Brezposelnja je tudi precej ženskih delovnih moči, ki so bile že poletje zaposlene v opekarnah in na stavbiščih.

Kriza v oblačilni stroki še vedno traja. V pozni jeseni in čez zimo se bo v tej stroki položaj zboljšal in je upati, da bodo brezposelne dobile zopet delo.

Čuden motiv umora

Poročali smo že, da je ustrelil trgovski potnik Philipponnet v pariški sodni palači šefa identifikacijske policijske službe Gastona Beylea. Identifikacijska policijska služba je zelo važna ustanova. To je urad, v katerem preiskujejo vse, kar je v kakršnikoli zvezi z zločini in zločinci, da vsak zločin pojasnijo in izroče zločince roki pravice. Beyle je bil eden najboljših francoskih kriminalistov in njemu se ima policija zahvaliti, da je spravila na varno nebroj nevarnih zločincev.

Philipponnet je stanoval v rue Rochecouart v Parizu in sicer v pritličnem stanovanju. Ko se je izpraznilo stanovanje v drugem nadstropju, ga je Philipponnet najel. Kakor je pa že običaj povsod, kjer čutijo posledice stanovanjske bede, je bil novi najemnik prisiljen odkupiti pohištvo, ki je ostalo v stanovanju. Ker ni mogel drugače dobiti stanovanja, je bil pripravljen plačati prejšnjemu najemniku staro pohištvo zelo drago. Najemnik je bil pa dober človek in mu je zaračunal samo 3500 frankov. Ko je pa hotel Philipponnet plačati, je potegnil najemnik iz žepa pogodbo, v kateri je bilo rečeno, da sta se pobotala za 30.000 frankov. Philipponnet je vložil torej tožbo, češ, da je pogodba ponarejena. Sodni izvedenec mu je dal prav.

V preiskavi je pa nastala napaka in zato so sodne oblasti odredile ponovno preiskavo in pozvale kot izvedenca Beylea, ki pa ni mogel ugotoviti, da je pogodba ponarejena. Zato je bil Philipponnet prepričan, da bo tožbo izgubil in da bo moral plačati 30.000 frankov. Pravda se je vlekla dve leti. Philipponnet je bil prepričan, da je pogodba ponarejena in da bo pravdo izgubil po krivdi kriminalista Beylea. Zato je sklenil ubiti ga. Ustrelil je sicer očeta petih otrok, toda zločina ne obžaluje, češ, da je bil Beyle še premalo kaznovan.

Philipponnet je bil na glasu kot izredno pošten in marljiv mož. Zato je verjetno, da bodo oblasti ponovno pregledale sporno pogodbo. Morilec pride seveda pred poroto in bo obsojen na do smrti ječo, če že ne na smrt, čeprav bi se dalo o motivu umora obširno govoriti. Ni izključeno, da se je Beyle zmislil in da bi bil po njegovi zmoti Philipponnet občutno oškodovan. Seveda bi si bil lahko pomagal drugače, toda kot mož nagle jeze je segel po revolverju in si polskal pravico na način, ki ga bo moral bridko obžalovati.

Razlika

Ibsen se je nekoč v družbi hudo razjezil nad ženo, o kateri so mu pravili, da je pobežnila od moža z ljubčkom.

— Saj je tudi vaša Nora pobežnila, molster. — je pripomnil nekdo. — Ibsen je malo pomislil in dejal: Da, toda pobežnila je sama.

Dekle, ki nočejo več krmiti prašičev

Javna borza dela ima vedno obilo posla. — Mnogi brezposelni nočejo prijeti za vsako delo.

Ljubljana, 26. septembra.

Menda ga ni v Ljubljani urada, ki bil tako stalno oblegan in zaposlen, kakor naša javna borza dela. V čakalnici se vrste dan za dnem v vseh letnih časih trume brezposelnih. Okence v uradnikovi sobi je neprestano zasedeno, uradnik neprestano pojasnjuje, svetuje in se razburja nad brezposelnimi, ki nimajo svojla listin v redu ali ki pridejo celo brez njih na borzo.

Skozi okence pomoli glavo možki srednjih let, ki bi šel rad na žago.

— Za zidarja, če hočete?

— Ne, za zidarja pa ne grem!

Pride drugi, ki bi rad služil kje v Ljubljani.

— V Ljubljani ni nič za vas, če hočete ven, v Litijo, na Jasenice ali v Kranjsko goro. Toda spisati morate ponudbo, naslov delodajalca vam dam, če hočete.

— Ja, ko pa nimam denarja za papir.

Tretji bi rad službo kolarja, uradnik mu pa ponuja službo zidarja.

— Kaj pa vi zopet? Vi ste vse, mlinar, ključavničar in bogve kaj še. V čem ste izučeni?

Brezposelni pove, da ni izučen v nobeni stroki.

Za njim pokuha skozi okence fant, ki je čevljar.

— Kakšno delo bi radi, eksportno, mešano...

Fant premišljuje, toliko ponudb je v tej stroki, da ne more izbrati.

— No, le hitro, kam bi radi?

Tako gre dan za dnem pri okencu, kakor pester film z veselimi in žalostnimi prizori.

Veliko je povpraševanje po stavbinskih delavcih

Sej borze g. Žužek je izjavil, da je sedaj v jesenskem času, ki je za gradnje letos izredno ugoden, veliko povpraševanje po stavbinskih delavcih. Mnogo stavb je dozdanih in rabijo se profesionalisti, kakor pleskarji, dobri zidarji itd. za notranjo dovršitev poslopij.

Stavbe, ki še niso pod streho, pa hočejo stavbniiki v tem ugodnem času še pokriti in dograditi. Zato je v septembru in oktobru največje povpraševanje po stavbinskih delavcih vseh vrst.

Tudi hlapcev in kmetskih dekel manjka

V jeseni je vedno na razpolago dosti služb za hlapce v mestu in na deželi. Poleti noče nihče za hlapca, ta in prihodnji mesec se bodo pa za te službe že trgali.

Zanimivo je tudi, da je sedaj na razpolago izredno mnogo služb za kmetske dekletke. Samo v Celju jih iščejo okoli 40. Brezposelne služkinje pa nočejo biti več kmetske deklete. Znano je, da silijo naša kmetska dekleta samo v mesto v službe, kjer ni treba pokladati kravam in krmiti prašičev. Čim se kmetsko dekletke navadi mesta in laž-

jega ter tudi bolj čistega dela, noče več na deželo k pujskom, čeprav bi imela boljšo plačo kakor v mestu.

Samo iz Ljubljane hoče 800 delavcev v Francijo

Posebno veliko je povpraševanje po delu v Franciji, čeprav naše časopise opozarja naše delavce, da tudi v Franciji ni vse zlato, kar se sveti in da tudi Francija ni obljubljena dežela. Samo iz Ljubljane se je prijavilo zopet 800 delavcev, ki bi radi na delo v Francijo.

Borza dela noče pospeševati emigracije naših delovnih sil v Francijo, ker ji razmere, v katerih žive in delajo naši delavci tam, še niso dobro znane. Zato namerava borza v nekaj mesecih organizirati nekako komisijo, ki bi na lico mesta proučila delovne razmere in se pogodila s francoskimi delodajalci glede pogodb in zaščite naših delavcev. Šele potem bo borza podprla emigracijo naših delavcev v večji množini v Francijo.

Borza dela bo pa mogla izvršiti ta korak le, če ji bosta oblastna odbora in večje slovenske občine podprle z izrednimi denarnimi prispevki, ker sama nima kredita za take misije.

Prekmurci so dobro zaslužili v Nemčiji

Kakor znano, je v začetku letošnje sezone odšlo večje število Prekmurcev na delo v Nemčijo. Večina teh se je že vrnila in prinesla seboj lepe prihranke. V Murski Soboti se dober zaslužek naših delavcev v Nemčiji najbolj opazi. Denarni promet je v tem mestu sedaj večji, kakor v vseh ostalih naših mestih. Povprečno je vsak delavec prihranil 5000 Din, so pa tudi taki, ki so prinesli seboj po 10.000 in več prihrankov. Sodi se, da so Prekmurci prinesli letos iz Nemčije okoli 7 milijonov Din prihrankov.

Zaradi znane nemške temeljitosti je za naše borze dela zelo težko izbrati za delo v Nemčiji pripravne delavce, dočim francoski delodajalci niso glede delavcev posebej izbirični. Zato je pa evidenca naših delavcev v Franciji mnogo težja kakor onih v Nemčiji.

Z našimi delavci v Franciji je zelo težko obdržati stike in tako so za domovino takorekoč izgubljeni.

Premeteni Bosanci

Pred meseci je bil izredno velik naval brezposelnih Bosancev na ljubljanski borzi dela, dočim se jih sedaj oglašava vedno manj, razen če pridejo po dovoljenje za polovično vožnjo za povratek v Bosno in Hercegovino. Ker pa za zasebno potovanje nimajo pravice za polovično vožnjo, pridejo z izgovorom, da jim je umrla sestra, obolel brat ali rodila žena in prosijo za polovično vožnjo. V resnici imajo doma v tem času dovolj dela s trgatvijo, kopanjem

A. J. Kuprin:

Saška in Jaška

(Konec.)

— Atek je sedel na divanu, mamica pa kraj njega — pripoveduje Nika. — Kar so prinesli brzojavko. Atek jo je vzel in prečital. Prijel se je za glavo in izročil brzojavko mamici: Evo, čitaj, Noga zlomljena na dveh krajih. Eno stopalo odtrgano. Takoj moramo v Reval.

Odpeljali so se tja vsi trije. Izmed igrač so dovolili Niki vzeti s seboj samo eno, od katere se za vse na svetu ni mogla ločiti: kosmato, koca-sto opico z ljubkim, izrazitim gobčkom. — Morda bo Saša malo razvedrila, — je dejala Nika, ko je zavijala opico v svojo odelo.

Kadetu Prokofjevu pa ni bilo do zabave. Dolga in naporna vožnja, velika izguba krvi, tesne obveze in prečute uči, vse to ga je bilo izčrpalo in izmučilo.

Bil je tako suh in blede, tako blede, kakor mrlič, — pripoveduje Nika z drhtečim glasom, — celo ustnice je imel bele, čisto bele.

Pri pogledu nanj oče ni mogel zdržati solz. Tudi kadet se je zjokal in zasopelati komaj slišno:

— Kaj res ne bom mogel več letati? To se pravi: ni mi bilo žal mladega življenja, krasnega, polnega radosti in velikih nad, ni mislil na grozo trajne pohablenosti, ki ga je morda čakala. Ne, nalik nagrobnemu kamnu ga je težila misel, da mu je kruta usoda vzel radost smelih poletov nad oblaki, v čisto ozračje proti žarečemu soncu, radost, ki se z besedami ne da izraziti, radost, ki jo občuti letalec, ko se druži zmagovito brnenje motorja s ponosnim utripanjem lastnega srca.

In glej čudo — kocasta opica Jaška je kadeta Prokofjeva res zabavala in izvajala smehljaj na njegove blede ustnice, kadar si jo je posadil na prsa in gladil njeno mehko dlako. V tem pretresnem in težko ranjenem možu je bila skrita velika življenjska energija.

— Ko smo že odhajali iz bolnice, me je začel Saška prositi: »Nika, pusti mi tu to opico, naj prenoči pri meni. No, saj ti ne bo težko ločiti se za eno noč od nje.« — Seveda se mi je smilila, toda ker je tako lepo prosil, sem mu jo pustila. A drugi dan je zopet prosil. In potem še in še.

Ce bi le vedela, Nika, kako ljubka je ta opica. Ko ponoči ne morem spati in ko me vse boli, sedi pri meni in me tolaži, neprestano mi prigovarja, naj potrpim. Pusti mi jo še danes.

— In Jaška se je tako sprijaznil s Saško, da sploh ni hotel z menoj. Ostal je kar pri njem. Hodil je s Saško v operacijsko sobo in tudi pri njegovi operaciji je bil.

Kadetu so odrezali nogo tik pod kolonom. Zdravnik ni jamčil za izid operacije, bolnik je bil preslab. Toda žilava in močna natura je prenesla vse. Po operaciji, ki so jo napravili v Kronstadtu, so prepeljali Prokofjeva v Petrograd v sanatorij admiralja Grigoroviča, kjer se je začel hitro popravljati tako, da so se mu moči vidno vračale.

V Petrogradu so nepričakovano pripeljali v isto sobo in položili na sosedno posteljo prijetnega sosedo — rodnega brata Zoržika. In kakor pred mesecem, tako je dobil oče tudi zdaj brzojavko, poslano z aerodroma v Gatičini: — Poročnik Georgij Prokofjev pade! Obe nogi zlomljeni!

In zopet so se odpeljali oče, mati in Nika v sanatorij k obema bolnikoma hkrati.

— Zoržik je bil dolgočasen, neprestano je pestoval svojo povito nogo, — pripoveduje Nika. — A Saška, to vam je bil tič. Kakor da mu niso odrezali noge. Samo smejal se je in prepeval ob spremstvu kitare vesele pesmi.

A med obema posteljama je sedel na stolu zelo dostojanstveno Jaška. Bil je tako resen in zamišljen, da me še spoznal ni. In tudi on je imel eno nogo obvezano. Samo tako, da bi se bolj prikupil Saški in Zoržiku.

Kadetu Prokofjevu so napravili umetno nogo. Vse dolge dni, ko se je učil hoditi z umetno nogo, so bile vse njegove misli in besede polne samo enega perečega vprašanja: ali bo mogel še služiti domovini tudi z leseno nogo ali ne. Izkazalo se je, da bo mogel.

Lahko si mislimo njegovo veselje, ko se je nekega ranega krasnega junjskega jutra odtrgal od zemlje in splaval v višave, ko je aparat zopet ubogal vsako kretanje njegovih prstov in ko se je kocasti Jaška, privezan tik za propelerjem, ponosno oziral v nebo in nagibal glavo izvajajoče zdaj na eno, zdaj na drugo stran, češ, le čakajte, midva vam že pokaževa. Od tistega časa sta bila Nika in Saška in opica Jaška nerazdružna. Treba je omeniti, da ima večina letalcev svoje talismane, feteše in amulete. Francoski aviatiki so nosili na verižici srebrne ali zlate medaljone s podobo proroka Elije. Drugi so nosili na prsih talisman, v katerem je bil zašit psalm 90: »Živ s pomočjo Najvišjega...«

Kapitan Kazakov, ki je zbil med vojno šestnajst nemških letal, je imel na aeroplanu sliko Nikolaja Čudotvorca. Drugi se pri starih nikoli ne ločijo od svojih fetešev, od zametastih medvedkov, psičkov, zajčkov itd.

Kadet Prokofjev je cenil svojega Jaško kot amulet in kot spomin na družino, razborito in poskočno Nika. Kakor vsi vojaški piloti je metel bombe in se spuščal v boj z nemškimi aeroplanji, a Jaška je čepel za propelerjem in zrl smrti v obraz z izjavajočo samozavestjo.

In nekoč sta se skupno udeležila bitke v zraku, ki je trajala dobri dve uri. Enega štirih neprijateljskih aeroplanov je zbil Prokofjev skupno s poročnikom Dieterichsom in zmagal je ostala sporna. Pa je pa pripadla slava zmage nad drugim nesporno njemu. Prokofjev se je neopažno približal od zadaj mogočnemu nemškemu »Albatrosu« in sicer tako blizu, da je bilo groza pogledati. Začel ga je doslovno zalivati s svinčem iz svoje strojne puške. Kadet je dobro videl, kako se je nemški pilot krčevito boril s svojo strojno puško, ki mu je bila odpovedala služba. Napenjal je vse sile, da jo popravi, pa ni šlo. Sovražnikov motor je

začel naenkrat pešati, aeroplan se je nagnil na stran in začel padati. Kar se je aeroplan vnel. Prokofjev je dobro videl, kako se je Nemec najprej obupno prijel za glavo, potem je pa obrnil k ruskemu letalcu pobesneli in s krvjo zaliti obraz, stisnil je krepke pesti, izbulil oči in srdito zaklel. V naslednjem hipu je letel z gorečim aeroplanom dol, kotalil se je po zraku in iz višine 2000 metrov je treščil v morje.

Ko se je Nika Saška vrnil lahko ranjen v roko na svojo postojanko, je prešel luknje v svojem aparatu. Izkazalo se je, da so šraeneli in kroglice iz strojne puške trinaškrat preluknale aparat. K sreči ni nobena krogla zadela občutljivih delov, sicer bi bil Saška izgubljen.

Prokofjev je dobil za ta boj čin nadporočnika in visoko odlikovanje. In Nika pripoveduje ponosno:

— Moj Saška in moj Jaška, oba sta dobila visoko odlikovanje. Saška ima bel križec, Jaška pa kolajno. Celo v dnevnem povelju je bilo to objavljeno. — Čakaj no, Nika, morda se pa motiš. V povelju da je bilo, praviš?

— No, ne vem točno, če je bilo v povelju, vem pa, da imata oba odlikovanje. Kar poglejte...

In hitro leze v svoje najskrivnejše zakladke in potegne iz škatlice fotografijo. In res, na sliki se vidi dobrodušen, koščen obraz 22 letnega nadporočnika Prokofjeva z obvezano roko. A kraj njega na stolu sedi kocasti Jaška, v boji pošteno obdelan, kljub temu pa še vedno samozavesten. Tudi on ima obvezano roko, a na prsih mu res visi iz kartona izrezana kolajna na pisanem traku.

— Res je, Nika, prav praviš. Oprostite, da ti nisem verjel. Ko je imel Saška obvezano nogo, jo je imel Jaška tudi. A zdaj imata oba obvezano roko. In ko je dobil Saška ognjeni krst iz strojne puške, ga je dobil tudi Jaška, to se razume. In če ima zdaj Saška visoko odlikovanje, zakaj bi ga ne imel tudi Jaška?

To je torej Nika povest. Treba je še pripomniti, da je enoroki nadporočnik Prokofjev do konca vojne pri napadu na Moontsunt zbil še dva nemška aeroplana. Bil je priča, kako so Nemci bombardirali Cerelesko trdnjavo s težkimi topovi. Ko je dobil od svoje-ga poveljstva nalog, naj odleti s svojo lovsko eskadrilo v Reval, so ga cerelski topničarji lepo prosili:

— Ostanite, dragi nadporočnik. Brez vas nas Nemci uničijo.

Toda Prokofjev je odgovoril: — Sem vojak in slepo se pokorim povelju. Domentite se po radiu.

Domenili so se in prejeli od poveljstva naslednji odgovor:

— Nadporočnik lahko ostane, toda to je odvisno izključno od njegove volje.

Ostal je torej in sicer tako dolgo, da so ogromne nemške granate izpremenile v razvaline vse hangarje in dvonadstropne hiše na aerodromu. Šele tedaj je zapovedal svoji eskadrili, naj odleti v Reval, a sam je letel zadnji in spetoma je bil v boju z nemškimi aeroplanji ranjen.

Nemci so ga dobro poznali. Njihovi

ujeti letalci so spoštljivo izgovarjali njegovo ime in naštevati so vse sisteme aparatov, na katerih je letal nadporočnik Prokofjev. Seveda so slišali praviti tudi o Jaški. Sicer so pa tudi sami imeli razne feteše.

Vsega tega sem se spomnil, ko sem te dni pregledoval stare fotografije. Deset let, še več, skoro dvajset let

je minilo od tistih časov in zdaj se, da je že sto ali dvesto let. Zdi se, da tega sploh ni bilo: ne slavne armade, ne vrlih vojakov, ne njihovih junaških častnikov, ne tega milega, lahkomišelnega, udobnega ruskega življenja. Vse to so nekeke sanje.

Listi starega albuma se treselo v moji roki, ko jih obračam.

Vojak umoril podpolkovnikovo ženo

Senzacionalna porotna obravnava v Užhorodu. — Ker mu je grozila, da bo zaradi nepokorščine ustreljen, jo je umoril.

Ob izrednem zanimanju javnosti se je pričela v ponedeljek v Užhorodu v Podkarpatski Rusiji senzacionalna porotna obravnava proti vojaku 262. topničarskega polka Štefanu Bebebu, ki je umoril soprogo podpolkovnika Paclika in zakrivil več vojaških zločinov. Obtoženec je stopil pred porotnike v ponošeni letni uniformi. Na predsednikovo vprašanje je odgovoril, da se ne čuti v celoti krivega. Opisal je svojo mladost, ki jo je preživel kot kmečki sin v rusinski vasi blizu Užhoroda. Njegov oče biva v Ameriki. Pri vojakih je služil rad in z veseljem je posejal podčastniško šolo. V maju ga je določil poveljnik baterije za vrtnega slugo pri podpolkovniku Pacliku. Fant se je kmalu vživel v nov poklic, obdeloval je vrt, zjutraj je prinašal podpolkovniku in njegovi soprogi mleko in oba sta ga imela rada. Podpolkovnik je odpotoval neke nedelje na Češko in Bebeba je ostal z njegovo soprogo sam. V sredo zjutraj se je podpolkovnikova soproga oblačila, ko je vojak potrkal na vrata. Dala mu je ključ in odšla je v kuhinjo kuhat mleko. Gospa je prišla za njim, umila se, vrnila se je v spalnico, kjer se je oblekla, potem je pa odšla v mesto. Na predsednikovo vprašanje, kaj se je sicer godilo, je obtoženec odgovoril, da ga je bilo močno sram. Dejal je, da je stopila gospa k njemu in da se je ustrašil, ko ga je potožila po obrazu. Na predsednikovo vprašanje, zakaj se je ustrašil, je ponovno izjavil, da ga je bilo sram. Predsednik ga je še vprašal, če ni imel nikoli opraviti z dekletom. Obtoženec je nekaj časa molčal, potem je pa priznal, da se je že ukvarjal z dekleti.

Ker je bilo jasno, da bi obtoženec rad nekaj povedal, pa se sramuje pred občinstvom, je predsednik na zagovornikov predlog odredil tajno obravnavo. Popoldne se je obravnavna nadaljevala in obtoženec je preklinal vse prvine izjave glede umora. Podpolkovnikove soproge ni hotel umoriti. Predsednik je potem prečital protokol, sestavljen z obtožencem na vojaški prokuraturi. Slednjič je začel obtoženec pripovedovati, kako je prišlo do umora.

Polkovnikovo soprogo je ustrelil v sredo 22. maja. Zgodaj zjutraj je

prinesel s trga mleko in gospa mu je odprla. Takoj nato ga je poklicala in mu naročila, naj obriše okna. Odgovoril je, da ne bo več delal in začel je obuvati čevlje, da odide z doma. Gospa je stopila iz spalnice in mu zagrozila, da pove kapitanu in možu, da noče delati. Gospa se je vrnila v spalnico in ga znova poklicala. Ko je stopil v spalnico, je sedela baje v nočni srajci na postelji in mu je ponovno zagrozila, da bo ustreljen, če ne bo hotel delati. Boječ se posledic, je potegnil vojak iz žepa revolver in ustrelil polkovnikovo soprogo v prsa. Nesrečnica se je zgrudila na posteljo in ker ni bila smrtno ranjena, je začela klicati na pomoč. V strahu, da bi ne slišali njenih klicev sosedje, je planil vojak na posteljo in začel obdelavati svojo žrtev z rokami in nogami. Gospa se je branila, zgrabila je vojaka za vrat in tako sta se zatrikla s postelje. Vojak je pograbil kuhinjski nož in začel gospo obdelavati z njim. Zabol jo je dvakrat v prsa in večkrat tudi v vrat. Tako jo je končno umoril.

Po umoru je odšel v vojaško barak, kjer je izročil svojo vsako denarnico za malenkostno svoto, ki mu jo je bil poslal oče iz Amerike. Potem se je klatil po taborišču, ukradel je neke-mu tovarišu puško in pobegnil iz taborišča. Ustrelil je petkrat, da bi alarmiral vojaške, ni pa hotel nikogar zadeti. Končno je pobegnil v gozd in zaspal.

Ponoči ga je zbudil dež in takoj se je zavedel svojega položaja. Šele zvečer se je vrnil v taborišče, hoteč se javiti. Toda povsod je videl oborožene patrulje, katerih se je tako ustrašil, da je znova pobegnil. Prespal je v bližnji kopici sena in ponoči se je neopažno splazil v stanovanje poročnika Hoška, ki je bil na dopustu. Tu se je dobro najedel in naspal. Nepričakovano je prišla v poročnikovo stanovanje gospodinja, ki pa ni vedela, da ima pred seboj morilca. Od dolgega časa se je v nedeljo preoblekel v poročnikovo civilno obleko, ko se je pa poročnikova sluga nenadoma vrnil in zagledal Bebebo s puško v roki, je pobegnil. Videc, da je izdan, je znova pobegnil in prespal noč v senu. Naslednje noči se je vrnil v vojaško taborišče, kjer so ga aretirali.

CIRKUS KONRADO

svetovno podjetje I. reda dospe v Ljubljano (Tivoli) ter priredi v torek, 1. oktobra 1929 ob 8. uri zvečer

senzacionalno otvoritveno predstavo

Umetniki svetovnega slovesa. 40 plemenitih konj, sloni, kamele, dromedari, lajne, cebre ter indijski zebu z edinstvenimi izvajanci. Konradovi mogočni levi in grupa tigrov. Bili in rjavi medvedi, leopardi ter volkovi. Nikakšen film, temveč vse v živem stanju, vidno pri vsaki predstavi.

Konradovi najboljši jahalni umetniki sveta, divji čerkški jezdci, jockeyi ter »Salto mortale« jezdci.

Vsaka predstava vsebuje 25 senzacij. Pri vsaki predstavi sodeluje Volgasova skupina, 5 oseb na mihajočem trapezu, največja atrakcija v zraku (Leteči ljudje). Konradovi najboljši cirkuški komiki klovni in avgusti v svojih nedosegljivih nastopih. Z eno besedo: Ogromen program, ki ga do sedaj še noben cirkus ni imel prilike pokazati.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znakom! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. — Najmanjši oglas Din 5.—

Gostilno

v najem ali na račun, dobro ideo, iščem kjer koli. Imam primeren kavčijo in osebno pravico. Jože Jagodič, kolar, Lemberg, pošta Podpat. 2034

Konja pony

dobrega vozača, kakor tudi tovaral avto znamke Ford poceni proda Adolf Bernhard, Maribor, Aleksandrova cesta 51. 2033

Mlado dekle

zdravo in pošteno, za vsa hišna dela, večje kuhanja, sprejme majhna obitelji. — Ponudbe na naslov: Gospa Zora dr. Radoičića, Zemun. 2036

20%-ne kronske bone

kupuje Puška štedionica, založni zavod d. d., Oštrik, Desetičina ul. št. 27. 79-L

Budilke

(wekerce) po 60 Din. 3letno jamstvo. Ivan Pakiž, Ljubljana. Pred škofijo. 1959

Frizerka in manikerka

perfektna, samostojna moč, ki dobro ondulira, lepo manikira in ki je večja vodene ondulačije, dobi stalno službo. Hrano, stan in pranje perila dobi pri meni. Nastop 1. oktobra. Plača po dogovoru. Samo na dobro moč reflektiram. Ponudbe na naslov: Josip Király, možiki in damski frizer, Murska Sobota. 2035

Klavirji!

Svarim pred nakupom navidezne-ga blaga, cenih klavirjev!

Kupujte na obroke

od Din 400.—

prve svetovne fabrikate: Bösendorfer, Steinway, Förster, Hötzl, Stiglitz original, ki so nesporno najboljši (lahka, precizna mehanika). Prodaja jih izključno le sod. izvedenec in tiv. učit. Glasbene Matice

Alfonz Breznik

Mestni trg 3

Velikanska izbira!

L. Mikuš

LJUBLJANA Mestni trg 15

priporoča svojo zalogo dežnikov in solčnikov ter sprehajalnih palic. Popravila se izvršujejo — točno in solidno —

Ocarinjenje

vseh avtonih in izvornih in tranzitnih pošilk oskrbi hitro, skrbno in po najnižji tarifi RAJKO TURK, carinski posrednik, LJUBLJANA, Masarykova cesta št. 9 (nasproti carinarnici). Revizija pravičnega zaračunavanja carine po meni deklariranega blaga in vse informacije brezplačno.

Važno za gg. oficirje!

Povodom razpusta ljubljanske filijale Oticarske zadruga si dovoljujem, najvrednejše opozarjati bivše in nove odjemalce gg. oficirje in podoficirje, da naj se v primeru potrebe za nabevo uniform blagovito obrniti na staro, renomirano trgovko

Pavel Vrtačnik

civilni in vojaški krojaški mojster LJUBLJANA, Dmajska c. 47, naspr. starega podopisatelja »Sv. Krištofa. Vljubljen točno po potrebi. — Brezhiben kol. — Cene amene. Bivši odjemalci gg. oficirji in p. n. občinstvo mi ne bodo odrekli svojega cen. priporočila.

MESANČNA
12
DIN

Najboljši in najcenejši inšercijski organ. — Oglasi v našem listu imajo popoln uspeh. Mali ogl. beseda 50 p. Edini popoldanski list Slovenije. — Uprava Ljubljana, Kraljeva 5

SLOVENSKI NAROD

Zanesljiv pomoček za nego las

Z rabo na novo iznajdene francoske pomade »MISEL« se ustavi izpadanje in sivljenje las, povrnejo se izgubljeni lasje, odstranijo se vsi pojavi, ki zaradi njih laže izpadajo in sive. Uspeh je zanesljiv pri 60 do 160 gramih, kakor so so, že komu dali časa siveli ali izpadali lasje.

Cene v dostavljivo vsakemu naročniku na dom: 50 gr 115 Din, 80 gr 150 Din, 100 gr 185 Din, 150 gr 290 Din.

Vsakemu naročniku priložimo garancijo za popoln uspeh za ta lek. Za slučaj, da bi se bilo aspeha, vrnemo denar in poravnamo vse stroške.

V tuzemstvo pošilja po povzpetje Depo za Jugoslavijo pomada »MISEL«.

Renard Vasiņa 4 — V Beogradu prodaja tekarna Delini Knez Mihailova 1